

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
ของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4*
THE PARTICIPATORY IN ACADEMIC ADMINISTRATION MODEL TO PROMOTE
ACTIVE LEARNING OF TEACHERS IN BANBOONNAK SCHOOL UNDER CHIANGRAI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4

ยุพา ตินารี

Yapa Tinaree

โรงเรียนบ้านบุญนาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เชียงราย ประเทศไทย

Banboonnak School Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 4, Chiang Rai, Thailand

Corresponding author E-mail: bowyupa@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ โดยเป็นการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยสังเคราะห์เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์และตรวจสอบข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน 2) สร้างและตรวจสอบรูปแบบ โดยยกร่างรูปแบบผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบก่อนนำไปใช้จริง 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบ โดยใช้การปฏิบัติจริงกับครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ จำนวน 19 คน และทดสอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และ 4) ประเมินรูปแบบ โดยประเมินความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง และสะท้อนผลการใช้รูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า ครูต้องการได้รับการพัฒนาการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (คิดเป็นร้อยละ 68.42) และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก (คิดเป็นร้อยละ 63.16) 2) รูปแบบมี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ การประเมินผล และปัจจัยความสำเร็จ และผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ผลการใช้รูปแบบ พบว่า ครูมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดีขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 4) รูปแบบมีความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม, การส่งเสริมครู, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Abstract

The objective of this article was to develop a participatory in academic administration model to promote active learning of teachers in Banboonnak School. The research and development methodology included four steps: 1) to study background information by literature

reviews, state and needs analysis of 19 teachers, and interviewed 9 experts. 2) to create and review the model by 7 experts. 3) to implement the model by 19 teachers. And 4) to evaluate the model in term of utility, propriety, feasibility, accuracy including model reflection. The research results that: 1) Teachers need to improved knowledge as doing lesson plan (68.42%) and getting various teaching method from experts (63.16%). 2) The components of the model were principle, objectives, scope of academic administration in teaching and learning, participatory in academic administration process, evaluation, and success factor that the experts confirmed and approved the participatory in academic administration model to promote active learning of teachers in Banboonnak School to be propriety for applying to the school administration. 3) After implementing the model showed 19 teachers could do lesson plan, organizing the active learning activities and evaluating outcome learner in overall were at the better level, and passed the specified evaluation criteria with statistical significance. 4) The model's evaluation result on propriety, feasibility, utility, accuracy of model in overall was at the highest level.

Keywords: Participatory Academic Administration Model, Teacher Promotion, Active Learning

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และการทำงานที่ต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง การยกระดับสมรรถนะของตนเองให้ทันต่อพัฒนาการของเทคโนโลยี และทักษะที่สำคัญที่สุดของคนในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะการเรียนรู้ (Learning skills) และประเทศไทยโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีนโยบายเร่งด่วน (Quick win) ปี พ.ศ. 2565 ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active learning) (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นการดำเนินการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การปฏิบัติ การนำความรู้ไปใช้ การสะท้อนคิด รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์ การทำงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น ซึ่งมีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ มีการใช้กระบวนการเรียนรู้ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการสร้างความรู้ เป็นต้น มีการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) มีการวิเคราะห์ผ่านกิจกรรมอย่างตื่นตัว และมีการสร้างความรู้ด้วยตนเองจนเกิดการเรียนรู้มีความรู้ (K) ทักษะ (P) และนิสัย (A) จากนั้นมีการนำความรู้ไปใช้สร้างผลงานอันเป็นการสะท้อนความมีสมรรถนะที่เรียกว่า “เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes)” (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข, 2561) สอดคล้องกับแนวคิดของมนสิข สิทธิสมบูรณ์ ที่ได้อธิบายว่าการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นวิธีการหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม (Participate) ในการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Construct) โดยตัวผู้เรียนเอง และก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful learning) รวมทั้งการจัดปัจจัยสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุผลการเรียนรู้ได้ทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย (มนสิข สิทธิสมบูรณ์, 2565) การจัดการศึกษาของไทยพบปัญหา คือ ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ การลงมือปฏิบัติ ไม่สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหา อีกทั้งครูขาดความรู้ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ยังใช้รูปแบบ วิธีการสอนแบบเดิม ขาดแคลนสื่อการเรียนรู้ และขาดการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional learning community: PLC) โดยมีแนวทางขับเคลื่อน คือ การอบรมการนำสื่อไปใช้ให้แก่ครู ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร และนำไปใช้ในโรงเรียน สร้างเครือข่ายและขยายผลนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน พัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู จัดประกวดผลงาน นวัตกรรม และขยายผล นิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข มีทักษะการคิดและสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงได้ ครูผู้สอน ทุก

คนสามารถจัดกิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุกและมีโรงเรียนต้นแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

จากการวิเคราะห์สภาพการบริหารงานวิชาการในด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน บ้านบุญนา ในปีการศึกษา 2564 ที่ผ่านมา พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ของครูไม่น่าสนใจหรือ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตอบคำถามได้น้อย ครูมีวิธีการสอน เทคนิคการสอนไม่หลากหลาย กิจกรรมในห้องเรียนยังเป็นแบบท่องจำ หรือกิจกรรมแบบเดิม ๆ ไม่มีอะไรใหม่ นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม ไม่สนใจบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย รวมทั้งไม่สามารถสรุปองค์ความรู้จากสิ่งที่เรียนได้ และการวัดและประเมินผลของครูไม่หลากหลายที่บ่งชี้ว่านักเรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในระดับที่ดีได้ โรงเรียนจึงมีความจำเป็นต้องมีรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และมีกระบวนการดำเนินงานที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาครูให้มีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านบุญนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และนักเรียนได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติจริง สามารถสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองและนำไปประยุกต์ใช้ จนสามารถสร้างสรรค์ผลงานของตนเองได้

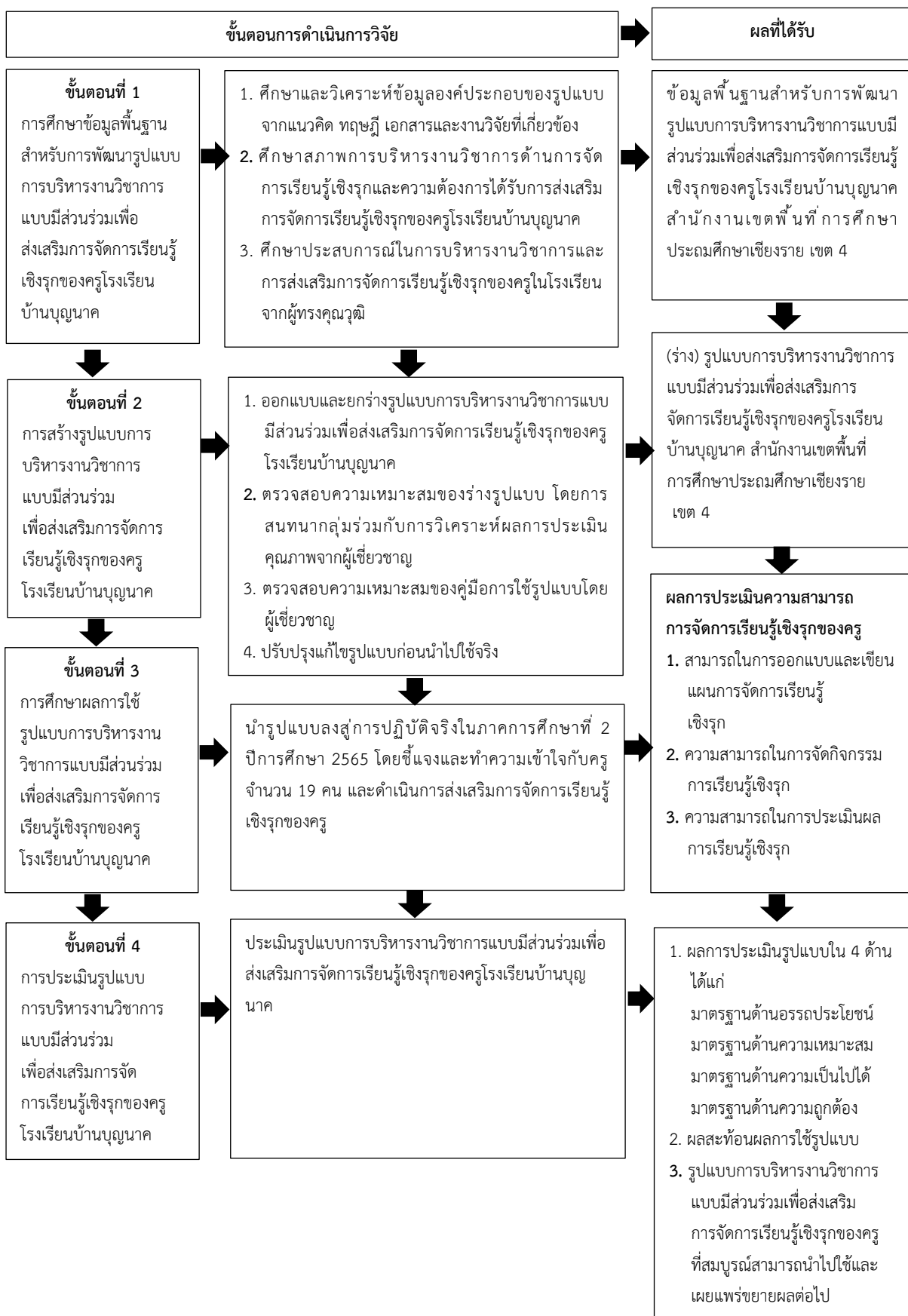
จากที่กล่าวมาข้างต้น โรงเรียนบ้านบุญนาที่มีความจำเป็นต้องมีการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ เพื่อจัดการศึกษาให้กับผู้เรียนเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) และจำเป็นต้องพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อให้ครูมีความรู้และทักษะการปฏิบัติสำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และต้องได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงมีความสนใจสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านบุญนามีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
4. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and development) 4 ขั้นตอน ซึ่งมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมและแนวทางการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดการพัฒนารูปแบบการบริหาร แนวคิดการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา แนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) สำรวจสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและความต้องการได้รับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน จำนวน 19 คน และ 3) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับประสบการณ์ในการบริหารงานวิชาการและการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสำรวจ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สรุปข้อมูล จัดเรียงตามลำดับความถี่ และสรุปข้อมูลสำคัญตามประเด็นข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน โดยการยกย่องรูปแบบตามองค์ประกอบของรูปแบบ 7 องค์ประกอบและจัดทำคู่มือการใช้ ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบและคู่มือการใช้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และปรับปรุงแก้ไขรูปแบบก่อนนำไปทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบตรวจสอบ ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์และสรุปข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน ไปใช้ปฏิบัติจริงกับครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน จำนวน 19 คน เป็นระยะเวลา 1 ภาคเรียน คือ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมิน ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ การทดสอบค่าที และสรุปข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 19 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้รูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินและแบบสะท้อนผลการใช้รูปแบบ ซึ่งมีค่า IOC เท่ากับ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์และสรุปข้อมูล

ผลการวิจัย

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียน บ้านบุญนาคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 มีผลการวิจัยดังนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบ พบว่า ครูมีความต้องการได้รับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (คิดเป็นร้อยละ 68.42) และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก (คิดเป็นร้อยละ 63.16) และแนวทางการบริหารงานวิชาการ คือ การส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ส่งเสริมทักษะและความพร้อมในการใช้ชีวิตจริง และใช้เทคโนโลยีในการสอน ใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน

2. รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จากการพัฒนา พบว่า ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน 4) กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 5) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 6) การประเมินผล และ 7) ปัจจัยความสำเร็จ โดยกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐานและระดมความคิด ขั้นที่ 2 ร่วมวางแผนปฏิบัติงาน ขั้นที่ 3 ร่วมจัดองค์การ ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 5 ร่วมติดตามและประเมินผล ขั้นที่ 6 ร่วมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา และขั้นที่ 7 ร่วมเผยแพร่และต่อยอดความรู้ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.34)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา พบว่า ครูโรงเรียนบ้านบุญนามีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกอยู่ในระดับดีขึ้นไป ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	จำนวนครู	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	ร้อยละ	ค่าสถิติ (t)	P	เทียบเกณฑ์ร้อยละ 75
1. การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	19	4	3.54	0.11	88.5	22.40*	.000	ผ่าน
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก	19	60	52	2.36	86.67	25.89*	.000	ผ่าน
3. การประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก	19	4	3.51	0.15	87.75	15.38*	.000	ผ่าน

* $p < .05$

4. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา พบว่า ครูโรงเรียนบ้านบุญนาความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการ แบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.58-4.84 โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความเหมาะสมของกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมฯ ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.51) แสดงผลตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา โดยรวม

รายการประเมิน	n = 19		ระดับความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
1. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน	4.68	0.48	มากที่สุด

ตารางที่ 2 ผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคร โดยรวม (ต่อ)

รายการประเมิน	n = 19		ระดับ ความคิดเห็น
	$\bar{X}$	S.D.	
2. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาและคุณภาพผู้เรียน	4.58	0.51	มากที่สุด
3. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน	4.79	0.42	มากที่สุด
4. ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมต่อการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	4.79	0.42	มากที่สุด
5. ความเหมาะสมในภาพรวมของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.79	0.42	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมของหลักการและลักษณะของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.68	0.48	มากที่สุด
7. ความเหมาะสมของขอบข่ายการบริหารงานวิชาการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.74	0.45	มากที่สุด
8. ความเหมาะสมของกระบวนการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.84	0.37	มากที่สุด
9. ความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ในการนำไปใช้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน	4.63	0.50	มากที่สุด
10. ความชัดเจนและความถูกต้องของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม	4.63	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.72	0.32	มากที่สุด

อภิปรายผล

รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 อภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคร พบว่า ครูมีความต้องการได้รับการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียนจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก และแนวทางการบริหารงานวิชาการ คือ การส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะการออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ ให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง ส่งเสริมทักษะและความพร้อมในการใช้ชีวิตจริง และใช้เทคโนโลยีในการสอน ใช้เทคโนโลยีในการสอนเพื่อเพิ่มประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียน เนื่องจากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนครู พบว่า ครูออกแบบกิจกรรมไม่น่าสนใจ ไม่ได้เน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการคิดขั้นสูง การวิเคราะห์ สังเคราะห์และประมาณค่า และครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบเดิม ๆ เน้นการท่องจำ และใช้เทคนิคการสอนไม่ทันสมัย ดังนั้นจึงมีความต้องการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อาทิ การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การมีวิธีการสอน เทคนิคการสอนที่หลากหลายที่เป็นสอดคล้องกับบริบทและเหมาะสมกับผู้เรียน ครูจำเป็นต้องมีสมรรถนะในการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัย เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mussett ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรพัฒนาแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาทางวิชาชีพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษา และฝึกอบรมครูที่ให้ความร่วมมือและการสอนทั่วทั้งโรงเรียน (Mussett, J. M., 2019) สอดคล้องกับ Käsper, Uibu, & Mikk พบว่า การให้ความรู้เกี่ยวกับกลยุทธ์การจัดการ

เรียนรู้เชิงรุกเป็นสิ่งสำคัญในการฝึกอบรมครูที่มีประสิทธิภาพและสนับสนุนความเข้าใจในข้อความของนักเรียนด้วย (Käspér, M. et al., 2020) ดังนั้นรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูที่จะพัฒนาขึ้นจึงเป็นรูปแบบที่เน้นหลักการมีส่วนร่วม หลักการพัฒนาคุณภาพ หลักการกระจายอำนาจ และยึดแนวทางการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบที่ได้มานี้มีความเชื่อมโยงกันในลักษณะเป็นแผนภาพที่แสดงความสัมพันธ์ของแต่ละองค์ประกอบ (ชัยวิชิต เขียวชนะ, 2560) โดยกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ผู้บริหารใช้ในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอนภายในสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมายของรูปแบบที่กำหนดไว้

2. การสร้างรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การตรวจสอบสภาพปัญหาและความต้องการของครูโรงเรียนบ้านบุญนา และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมากำหนดองค์ประกอบของรูปแบบได้ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ ผู้วิจัยได้กำหนดหลักการของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ 1) หลักการมีส่วนร่วม 2) หลักการพัฒนาคุณภาพ 3) หลักการกระจายอำนาจ ซึ่งหลักการมีส่วนร่วมนี้เน้นหลักการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมคิด ร่วมวางแผนการทำงาน ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามและประเมินผล ร่วมเสนอแนะการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู หลักการพัฒนาคุณภาพ เป็นหลักการที่เน้นการพัฒนาคุณภาพโดยสถานศึกษามุ่งพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเน้นผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมการร่วมมือเป็นเครือข่าย มีดัชนีชี้วัดคุณภาพการจัดการกระบวนการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกัน คือ ครูโรงเรียนบ้านบุญนา มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การออกแบบและเขียนแผนการจัด การเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก การประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก อันจะนำไปสู่การจัด การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ จรูณี แก้วเอียน ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการให้บรรลุผลสำเร็จและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ บุคลากรทุกฝ่ายต้องมีความรับผิดชอบร่วมกันทำให้ผลผลิตมีคุณภาพ มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา รวมทั้งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน (จรูณี แก้วเอียน, 2557)

องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา ได้แก่ ความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นการระบุสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับครูโรงเรียนบ้านบุญนาจากการนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริม การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา ไปใช้ปฏิบัติจริง สอดคล้องกับ Joyce & Weil ที่กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบ คือ การกำหนดเป้าหมายของรูปแบบที่อธิบายถึงสิ่งมุ่งพัฒนาหรือคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดกับกลุ่มเป้าหมาย (Joyce, B. & Weil M., 2000) และสอดคล้องกับ บุญเลี้ยง ทุมทอง ที่กล่าวว่า การกำหนดจุดประสงค์ของรูปแบบ เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังหรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ (บุญเลี้ยง ทุมทอง, 2559)

องค์ประกอบที่ 3 ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) การออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก 3) การประเมินผล การเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งเป็นภาระงานที่อยู่ในกำกับดูแลของผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นกิจกรรม การดำเนินงานของสถานศึกษาเกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะอันพึง

ประสงค์ของนักเรียน และให้บรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์และพันธกิจที่สถานศึกษากำหนดไว้ สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย กล่าวว่า ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการเป็นการดำเนินงานภายใต้กระบวนการของการวางแผน คือ การพัฒนาหลักสูตร การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ คือ การจัดการเรียนรู้และการประเมินผล (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2565) สอดคล้องกับ จรุณี เก้าเอี้ยน ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต้องอาศัยความร่วมมือ การมีส่วนร่วม ประสานงานกันของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ทั้งบุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (จรุณี เก้าเอี้ยน, 2557)

องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ที่นำมาใช้สำหรับส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ มี 7 ขั้นตอน โดยกระบวนการของรูปแบบได้มาจากการสังเคราะห์กระบวนการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาโดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ ซึ่งเป็นกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในสถานศึกษาที่มีความชำนาญเฉพาะทาง โดยร่วมกันสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้สมาชิกเกิดความอยากรู้อยากเห็น ลงมือปฏิบัติ ปรับปรุง และพัฒนาในวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกัน ทำให้กระบวนการของรูปแบบมีจุดเด่น คือ การมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของคนในสถานศึกษาในการร่วมกัน สร้างข้อตกลงและพัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและมีกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกหรือวิธีสอนที่ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563) สอดคล้องกับงานวิจัยของสุประวิทย์ ทิพย์โพธิ์ ที่ทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน พบว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม (สุประวิทย์ ทิพย์โพธิ์, 2563) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ และคณะ ที่ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารงานวิชาการ พบว่า กระบวนการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ขั้นตรวจสอบและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นวางแผน ขั้นปฏิบัติ ขั้นตรวจสอบ และขั้นปรับปรุงพัฒนา (สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ และคณะ, 2564)

องค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ได้แก่ ผู้บริหาร ครู ผู้เชี่ยวชาญ ภายนอกได้เข้ามามีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู ทั้งนี้ในการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา ผู้บริหารกระตุ้นสร้างแรงจูงใจให้ครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนเอง และติดต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อให้ความรู้และนิเทศ ติดตาม และประเมินผล รวมทั้งเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวกและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mussett ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน โดยการพัฒนาทางวิชาชีพ การประเมินผลการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษา และฝึกอบรมครูที่ให้ความร่วมมือและการสอนทั่วทั้งโรงเรียน และครูต้องปรับปรุงการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนและครอบครัวมีส่วนร่วมในการทำความเข้าใจการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการพัฒนาวิชาชีพและการสนทนากการทำงานร่วมกัน (Mussett, J. M., 2019)

องค์ประกอบที่ 6 การประเมินผล เป็นการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวัดและประเมินผลครูโดยใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การประชุมเพื่อติดตามงาน การเชิญผู้เชี่ยวชาญภายนอกร่วมประเมินจากการประเมินการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การสังเกตชั้นเรียน และนิเทศติดตามตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งการสะท้อนผลอย่างต่อเนื่อง และนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้เกิดการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกอย่างต่อเนื่องตลอดภาคการศึกษา สอดคล้องกับ ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ ที่กล่าวว่า การติดตามเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลความคืบหน้าหรือความสำเร็จของการดำเนินงาน เปรียบเทียบกับแผนที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลย้อนกลับไปใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงกลยุทธ์และวิธีการปฏิบัติงานทันเวลา และการประเมินผล เป็น

การตรวจสอบและตัดสินคุณค่าโดยพิจารณาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และนำเสนอเสนอแนะที่ได้ไปใช้ในการตัดสินใจ ปรับปรุง พัฒนานโยบาย แผนงาน โครงการ หรืออื่น ๆ (ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์, 2563)

องค์ประกอบที่ 7 ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ 1) การมีวิสัยทัศน์และความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) การสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาวิชาชีพ 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 4) การใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพผ่านกระบวนการนิเทศอย่างมีระบบ และ 5) การพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สอดคล้องกับ อัจฉรา นิยามาภา ที่กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จนั้น มีตัวชี้วัดที่สำคัญ คือ การดำเนินงานร่วมกันในการจัดการด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (อัจฉรา นิยามาภา, 2561) และสอดคล้องกับ สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์ ที่กล่าวว่า การสร้างแรงจูงใจ มุ่งเน้นการกระตุ้นให้เกิดการสร้างแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกเพื่อให้เกิดพลังในการดำเนินงานร่วมมือทางการศึกษาเป็นการทำงานร่วมกันของผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาส่งผลให้การบริหารแบบมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย (สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์, 2564)

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ พบว่า ครูโรงเรียนบ้านบุญนาศมีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับดี และมีความสามารถในการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยแสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ คือ ครูร้อยละ 75 มีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับดีและดีเยี่ยม ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ครูมีแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นนวัตกรรมการสอนที่ผ่านการประเมินและสามารถเผยแพร่ขยายผลสู่ชุมชนได้ และในชั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ ชั้นที่ 5 ร่วมติดตามและประเมินผล ชั้นที่ 6 ร่วมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา ครูได้รับการชี้แนะจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก ได้แก่ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 และอาจารย์จากมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง รวมทั้งการประเมินจากผู้อำนวยการและครูวิชาการอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือกันอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความร่วมมือในการปฏิบัติงานกลุ่มจะนำไปสู่ความสำเร็จในภาพรวม และการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นการปรับเปลี่ยนการสอนโดยครูมีความตระหนักที่จะปรับเปลี่ยนบทบาท แสวงหาวิธีการ กิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน สิ่งเหล่านี้จะทำให้ครูเกิดทักษะในการสอนและความเชี่ยวชาญในบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบ เป็นการพัฒนาตน พัฒนางาน และพัฒนาผู้เรียนไปพร้อมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

4. ครูโรงเรียนบ้านบุญนาศมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ ด้านความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความถูกต้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามหลักวิชาการ และผ่านการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปปฏิบัติจริงจนเกิดผล กล่าวได้ว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความต้องการของครูและบริบทของโรงเรียน และครูได้แผนการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอนที่ผ่านการประเมินและเป็นต้นแบบสำหรับนำไปใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในภาคการศึกษาถัดไปได้ รวมทั้งโรงเรียนได้มีแนวปฏิบัติที่ดีในการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแก่ครูในโรงเรียน และขยายผลการใช้รูปแบบไปยังสถานศึกษาอื่น และผู้สนใจได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุทัย ไทย

กรรม, สุขแก้ว คำสอน และเกรียงศักดิ์ สุวรรณวัจน์ พบว่า ผลการประเมินรูปแบบและแนวทางการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ด้านความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด และกระบวนการบริหารงานวิชาการมีประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการ งานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด (อุทัย ไทกรรม และคณะ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

การพัฒนาแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาคน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนการสอน 4) กระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม 5) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ 6) การประเมินผล และ 7) ปัจจัยความสำเร็จ โดยกระบวนการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมมี 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ร่วมศึกษาข้อมูลพื้นฐานและระดมความคิด ขั้นที่ 2 ร่วมวางแผนปฏิบัติงาน ขั้นที่ 3 ร่วมจัดองค์การ ขั้นที่ 4 ร่วมลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 5 ร่วมติดตามและประเมินผล ขั้นที่ 6 ร่วมปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนา และขั้นที่ 7 ร่วมเผยแพร่และต่อยอดความรู้ เมื่อนำลงสู่การปฏิบัติจริง สามารถส่งเสริมครูให้มีความสามารถในการออกแบบและเขียนแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก และการประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุกโดยรวมอยู่ในระดับดีขึ้นไปได้ รายละเอียดดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 2 รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา ทำให้ได้องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและสภาพบริบทโรงเรียนบ้านบุญนา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ภาควิชาหรือฝ่ายสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ และหน่วยงานการศึกษาอื่นที่สนใจ สามารถนำรูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านบุญนา ไปใช้สร้างเครือข่ายและขยายผลเพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกต่อไป ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ควรวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับผลลัพธ์ทางการเรียนรู้ของนักเรียนโรงเรียนบ้านบุญนา และควรศึกษาผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลสำเร็จที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาครู นักเรียน และชุมชนจากการใช้รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

รูกของครูโรงเรียนบ้านบุญนาศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จรรณี แก้วเอี่ยม. (2557). เทคนิคการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา กลยุทธ์และแนวทางการปฏิบัติสำหรับ
ผู้บริหารมืออาชีพ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). สงขลา: ชานเมืองการพิมพ์.
- ชัยวิชิต เขียวชนะ. (2560). การสร้างและการพัฒนาโมเดล/รูปแบบ/แบบจำลอง/ตัวแบบ. วารสารศิลปการ
ศึกษาศาสตร์วิจัย, 9(1), 1-11.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2559). ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: ทริบ
เบิล กรุป จำกัด.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2563). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: มินิ เซอร์วิส ซัพพลาย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2561). การเรียนรู้เชิงรุกแบบรวมพลังกับ PLC เพื่อการพัฒนา.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มนสิข สีทธิสมบุรณ์. (2565). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก. พระนครศรีอยุธยา: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ และคณะ. (2564). รูปแบบบริหารงานวิชาการเพื่อการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานใน
สถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้
เชิงรุก (Active learning) ตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้กรุงเทพ. กรุงเทพมหานคร: หน่วย
ศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). นโยบายเร่งด่วน สพฐ. QUICK POLICY 2565.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุกัญญา แชนซ์ชัย. (2565). การบริหารวิชาการที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคพลิกผัน.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธวิพรรณ ตันติรจนาวงศ์. (2564). แนวคิดร่วมสมัยทางการบริหาร หน่วยที่ 10 ใน ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎี
และแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา หน่วยที่ 6-10. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุประวีณ์ ทิพย์โพธิ์. (2563). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษา สาขาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัย
นอร์ทกรุงเทพ.
- อัจฉรา นิยามภา. (2561). การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการ
เรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
(สทส.), 24(1), 50-63.
- อุทัย ไทยกรณ์ และคณะ. (2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการสำหรับโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา.
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 13(1),
88-104.
- Joyce, B. & Weil M. (2000). Model of teaching. (6th ed). Boston: Allyn and Bacon.

- Käsper, M. et al. (2020). Primary School Teachers' Teaching Strategies for the Development of Students' Text Comprehension. *Education* , 48(5). 3-13.
- Mussett, J. M. (2019). Teachers' Perceptions of Active Learning Strategies in the Classroom: From Preparation to Implementation. Ed.D. Dissertation: Edgewood College.